

2013-01-29

Dnr: 2012/893 M1

Rättsenheten

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian Statligt stöd vid korttidsarbete – en ny åtgärd vid djupa kriser (Ds 2012:59)

Sammanfattning

De synpunkter som IAF lämnar i detta remissyttrande begränsar sig i huvudsak till den del av promemorian som rör arbetslöshetsförsäkringen.

IAF har inga invändningar mot utredningens förslag att införa ett system med statligt stöd vid korttidsarbete som kan aktiveras i samband med synnerligen djupa kriser på arbetsmarknaden. IAF delar också utredningens uppfattning att försäkringsskyddet vid arbetslöshet inte bör försämras som en följd av ett sökande har deltagit i statlig subventionerat korttidsarbete. När det gäller utformningen av eventuella följdändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) anser IAF att detta kräver ytterligare analys.

Kapitel 19 Korttidsarbete och ersättning från trygghetssystemen m.m.

IAF anser att ett system med statligt stöd vid korttidsarbete som aktiveras vid synnerligen djupa kriser kan vara ett bra komplement till arbetslöshetsförsäkringen. Ett sådant system möjliggör för företag att behålla sin personal och underlättar återhämtningen för företagen vid en snabb vändning av konjunkturen. Enskilda arbetstagare undviker arbetslöshet, med de påfrestningar som detta innebär, vid tillfällen då det råder starkt begränsad tillgång på arbete.

Ett system med statlig för stöd vid korttidsarbete kan eventuellt indirekt bidra till att förkorta handläggningstiden för att få arbetslöshetsersättning, genom att begränsa eller åtminstone jämna ut tillströmningen av sökanden till arbetslöshetskassorna. Arbetslöshetskassornas personalstyrka är inte, och kan inte vara, beräknad för att motsvara personalbehoven vid en synnerligen djup kris på arbetsmarknaden, som kanske förekommer vid något tillfälle under loppet av ett par decennier. Det tar också lång tid att utbilda en kassahandläggare.

Korttidsarbete kan dock få negativa konsekvenser för en arbetstagares ersättning vid arbetslöshet, om han eller hon skulle bli uppsagd i nära anslutning till att ha deltagit i sådant arbete.

I promemorian föreslås ett system där arbetsmarknadens parter genom kollektivavtal – som huvudregel – ska kunna avtala om att en arbetstagares arbetstid under en viss tid ska kunna minskas med 20, 40 eller 60 procent – sett över hela avtalsperioden. Detta samtidigt som arbetstagarens lön minskas med 12, 16 respektive 20 procent. Löneminskningen vid respektive avtalad nivå på

arbetstidsförkortningen kommer således inte vara proportionell i förhållande till arbetstidsminskningen, utan mindre än vad som motsvarar sänkningen av arbetstiden. Arbetstagaren kommer inte att sägas upp, för att anställas med en lägre sysselsättningsgrad (och en högre timlön) under den tid som han eller hon deltar i statligt subventionerat korttidsarbete, utan arbetstagaren är fortsatt anställd motsvarande sin vanliga arbetstid och står till sin arbetsgivares förfogande under denna tid.

Arbetstagaren kommer således vid deltagande i korttidarbete med statligt stöd, såvitt IAF uppfattar förslaget, att temporärt vara arbetsbefriad under 20, 40 alternativt 60 procent av sin vanliga arbetstid under avtalsperioden, och får för den arbetsfria tiden en reducerad lön. Lönen under den arbetsbefriade tiden kommer att till viss del subventioneras av staten genom ett statligt stöd till arbetsgivaren.

Arbetsgruppen anser att förslaget om statligt stöd vid korttidsarbete kräver vissa ändringar i ALF för att minska risken att en arbetstagare som har deltagit i korttidsarbete inte kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning eller får en lägre ersättning. I promemorian föreslår man därför att månader då den sökande har deltagit i korttidsarbete, för vilket preliminärt stöd har utgått enligt lagen om stöd vid korttidsarbete, inte ska räknas med när ramtiden bestäms. Detta under förutsättning att det inte är förmånligare för en sökande att sådana månader räknas med. Även en sådan månad - under vilken den sökande har deltagit i korttidsarbete med statligt stöd - som innehåller förvärsarbete i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor ska få överhoppas.

Av 13 § första stycket 2. ALF följer att med förvärsarbete jämställs även tid då den sökande har varit ledig med hel eller delvis bibehållen lön av annan anledning än sjukdom, tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller barns födelse. Den tid som kvalificerar för rätt till arbetslöshetsersättning utgörs således inte enbart av tid då den sökande de facto har utfört arbete för sin arbetsgivares räkning, utan även arbetsfri tid för vilken hel eller delvis bibehållen lön har utgått kvalificerar för rätt till ersättning. IAF ställer sig frågan, om inte den arbetsbefriade tiden vid deltagande i korttidsarbete som subventioneras med statligt stöd kan jämföras med förvärsarbete och tillgodoräknas vid beräkning av arbetsvillkor och normalarbetstid, och i så fall om det är nödvändigt med föreslagna ändringar i ALF som rör överhoppningsbar tid.

Det borde enligt IAF:s mening vara möjligt att konstruera en enklare regel än den som arbetsgruppen har föreslagit för att minska risken för negativa återverkningar på rätten till arbetslöshetsersättning på grund av löneminskning. Ett exempel på en sådan enklare regel är att arbetslöshetskassan vid sin prövning ska räkna upp lönen under avtalsperioden med ett belopp som motsvarar löneminskningen. En sådan regel missgynnar inte en sökande som är nyetablerad på arbetsmarknaden i förhållande till den som är etablerad sedan flera år. De ekonomiska konsekvenserna av att införa en sådan regel torde vara begränsade jämfört med arbetsgruppens förslag.

I promemorian föreslår man också en bestämmelse om att arbetslöshetsersättning inte ska kunna lämnas till en sökande som deltar i

korttidsarbete som berättigar arbetsgivaren till preliminärt stöd enligt lagen om stöd vid korttidsarbete. IAF ställer sig frågande till om det finns någon anledning att göra skillnad mellan en sökande som deltar i korttidsarbete som berättigar arbetsgivaren till preliminärt statligt stöd och en sökande som deltar i korttidsarbete som finansieras fullt ut av arbetsgivare och arbetstagare. I båda fallen torde sökanden ha anställningen kvar och det är inte arbetslöshetsförsäkringens uppgift att gå in och betala för arbetskraftskostnaderna vid tillfälliga stillestånd i produktionen, oavsett om statligt stöd utgår eller inte.

IAF anser att det krävs ytterligare analys när det gäller vilka följdändringar i ALF som förslaget om statligt stöd vid korttidsarbete föranleder.

I detta ärende har generaldirektören Anne-Marie Qvarfort fattat beslut. Föredragande har verksjuristen Ingrid Boström varit. I den slutliga handläggningen av ärendet har även chefsjuristen Lars Seger deltagit.

Anne-Marie Qvarfort

Ingrid Boström